

# ΓΙΑΤΙ Η ΒΙΒΛΟΣ ΥΠΕΡΕΧΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΑΛΛΑ ΙΕΡΑ ΒΙΒΛΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ



ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΣΙΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος . . . . .	.3
Γιατί η Βίβλος υπερέχει από τα άλλα ιερά βιβλία θρησκειών. . . . .	.4
I. Η Βίβλος είναι το αρχαιότερο θρησκευτικό βιβλίο και μαζί το πιο σύγχρονο . . . . .	.6
II. Η Βίβλος είναι το μπεστ σέλερ των αιώνων . . . . .	.8
III. Η Βίβλος είναι το μόνο ιερό βιβλίο με τις πιο ορθολογικές ερμηνείες . . . . .	.10
IV. Η Βίβλος είναι το ιερό βιβλίο με τις πιο ικανοποιητικές θεολογικές απαντήσεις . . . . .	.12
V. Η Βίβλος είναι ένα βιβλίο σύμφωνο με τις βασικές επιστημονικές αρχές . . . . .	.16
VI. Μόνο η Βίβλος συνδέει τη θρησκεία με την ιστορία . . . . .	.18
VII. Το θαύμα: απαραίτητο μόνο στη Βίβλο . . . . .	.20
VIII. Η Βίβλος—Μοναδικό βιβλίο προφητείας . . . . .	.23
IX. Το υπερέχον πνευματικό μήνυμα της Βίβλου . . . . .	.26
Βιβλιογραφία. . . . .	.29
Βιογραφικό . . . . .	.33

## ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σε συζητήσεις που έτυχε να έχω με κάποιους αγνωστικιστές και σκεπτικιστές, παρατήρησα ένα συχνά προβαλλόμενο επιχειρήμα: Γιατί, λένουν, να δεχθούμε το Χριστιανισμό και το ιερό του βιβλίο, την Βίβλο, ως αληθινό και όχι κάποιο άλλο ιερό βιβλίο κάποιας άλλης μεγάλης θρησκείας;

Έτυχε να γεννηθούμε στη Δύση και να γαλουχηθούμε με τις διδασκαλίες της Βίβλου. Αν γεννιόμασταν στην Αφρική, στο Αφγανιστάν ή σε κάποια χώρα της Άπω Ανατολής, θα δεχόμασταν ασφαλώς κάποια άλλη θρησκεία και θα προσκολλιόμασταν ίσως σε κάποιο άλλο ιερό βιβλίο. Κάθε μεγάλη θρησκεία έχει και το δικό της ιερό βιβλίο. Με ποια κριτήρια θα πρέπει να δεχθούμε ότι το ένα είναι καλύτερο ή ανώτερο από το άλλο, αφού όλες οι θρησκείες μιλούν για τον Θεό και όλες οδηγούν τον άνθρωπο προς το θείο;

Το ερώτημα εύλογο, ομολογουμένως με απασχόλησε. Έτσι, με ανάγκασε να «το ψάξω» πιο βαθιά, να ερευνήσω και τα άλλα ιερά βιβλία μεγάλων θρησκειών και να εντοπίσω ομοιότητες και διαφορές.

Στο τέλος της εκτεταμένης και περιεκτικής αυτής έρευνας, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η Βίβλος υπερέχει από κάθε άλλο ιερό βιβλίο θρησκείας για πολλούς και σοβαρούς λόγους. Κρίνω σκόπιμο να αναφέρω με συντομία τους λόγους αυτούς, γιατί πιστεύω ότι και άλλους θα τους απασχολεί το καίριο αυτό ερώτημα. Στην παρούσα εργασία θεώρησα κατάλληλο να κάνω λίγες παραπομπές. Ωστόσο, υπάρχει στο τέλος, επαρκής βιβλιογραφία για το όλο θέμα.

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2005

Δ.Τ.

## ΓΙΑΤΙ Η ΒΙΒΛΟΣ ΥΠΕΡΕΧΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΑΛΛΑ ΙΕΡΑ ΒΙΒΛΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

*«Μια θρησκεία ή μια φιλοσοφία δο-  
κμάζεται από το πόσα πράγματα  
μπορεί να εξηγήσει».*

**ΡΑΛΦ ΕΜΕΡΣΟΝ**

**Αμερικανός φιλόσοφος  
και ποιητής (19ος αιώνα)**

Όλες οι μεγάλες θρησκείες έχουν τα ιερά τους βιβλία. Η Χριστιανοσύνη την *Βίβλο* (=συλλογή βιβλίων) *Παλαιά* και *Καινή Διαθήκη*, ο Ιουδαϊσμός την *Παλαιά Διαθήκη* και το *Ταλμούδ* (=μελέτη, μάθηση), ο Ισλαμισμός το *Κοράνιο* (=Απαγγελία), ο Ινδουϊσμός, τις *Βέδες* (=γνώση) και τις *Ουπανισάδες*, ο Βουδισμός τα *Τριπιτάκα* (=Τρία καλάθια), ο Κομφουκιανισμός τα *Λουν γυ* (=Ρητά Ανάλεκτα του Κομφούκιου), ο Ταοϊσμός το *Ταό Τε Τσιγκ* (=βιβλίο της οδού και δύναμης), ο Σιντοϊσμός τους *Κώδικες Κοιζικί* και *Νιχουγκί*.

Η ίδια η ύπαρξη των διαφόρων θρησκειών και των ιερών τους βιβλίων, η πλουραλιστικότητα αυτή, η παγκοσμιότητα των θρησκειών και η τάση τους για εξάπλωση, αποτελούν από μόνα τους ένα ισχυρό τεκμήριο για την βαθιά θρησκευτική φύση του ανθρώπου. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς, ότι οι άνθρωποι που επηρέασαν περισσότερο την ανθρωπότητα δεν ήταν μεγάλοι στρατηλάτες και πολιτικοί και φιλόσοφοι που είχαν οπαδούς μόνο ενόσω ζούσαν, αλλά οι ιδρυτές θρησκειών, που αιώνες μετά τον θάνατό τους, εξακολουθούν να επηρεάζουν μεγάλες μάζες της ανθρωπότητας.

Ανακύπτει όμως εύλογα το ερώτημα, αν όλα αυτά τα ιερά βιβλία οδηγούν προς τον Θεό, αποκαλύπτουν το θείο και βοηθούν τον άνθρωπο σε πνευματικότητα, και στην ανανοηματοδότηση της ζωής του με τον ίδιο τρόπο, ή οδηγούν σε σύγχυση και αδιέξοδο. Παρά τα όποια σημεία ομοιότητας που μπορεί κανείς να εντοπίσει σ' αυτά, αφού έχουν κοινή βάση (λατρεία του θείου-ηθικοποίηση του ανθρώπου), οι διαφορές τους είναι τεράστιες, γιατί έχουν διαφορετικές κοσμοθεωρητικές αφετηρίες και συλλήψεις.

Οι πιστοί κάθε θρησκείας και ιερού βιβλίου, επιμένουν ότι τα λόγια των ιερών τους βιβλίων είναι αληθινά, αν όχι θεόπνευστα.

Όμως ένα ιερό βιβλίο, λογικά θα πρέπει να αντέξει σε ορισμένα τεστ αξιοπιστίας και αληθινότητας που είναι: της αρχαιότητας (αφού ο άνθρωπος από τότε που εμφανίστηκε είναι θρησκευτικό ον), της παγκοσμιότητας (οικουμενικότητας), της ορθής λογικής, και της πρακτικής του αξίας. Με δυο λόγια όπως το έθεσε το ζήτημα ο μεγάλος Αμερικανός φιλόσοφος Ραλφ Έμερσον: «Μια θρησκεία (και κατ' επέκταση το ιερό της βιβλίο) ή φιλοσοφία, θεωρείται πιο ικανοποιητική, εφόσον δίνει πιο ικανοποιητική απάντηση στα περισσότερα μεταφυσικά ερωτήματα». Τι αποδεικνύει λοιπόν το τεστ αυτό στο οποίο μπορεί κάποιος να υποβάλλει τα ιερά βιβλία θρησκειών;

## Ι. Η ΒΙΒΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ ΜΑΖΙ ΤΟ ΠΙΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Αν ο άνθρωπος αναζητάει το Θεό από τ' αρχαία του χρόνια, ή αν ο Θεός αναζητά τον άνθρωπο, για να του αποκαλύψει στοιχειώδεις και βασικές αλήθειες (όπως διδάσκει η Βίβλος), θα ανέμενε κανείς λογικά ένα ιερό βιβλίο θρησκείας να είναι αρχαίο. Τόσο αρχαίο όσο και οι απαρχές του πολιτισμού—αν όχι της ανθρωπότητας—, αφού ο άνθρωπος πάντα είχε ανάγκη θείας καθοδήγησης ή επικοινωνίας με το θείο.

Η έρευνα του θέματος, δείχνει ότι η Βίβλος (τμήματά της στην αρχική μορφή) είναι το αρχαιότερο θρησκευτικό βιβλίο απ' όλα τ' άλλα ιερά βιβλία θρησκειών. Αρχισε να καταγράφεται από τον Μωυσή τον 15ο αιώνα π.Χ. και ολοκληρώθηκε γύρω στο 100 μ.Χ. με την Αποκάλυψη του Ιωάννη. Ωστόσο, σύμφωνα με πολλές ενδείξεις, τις πληροφορίες του ο Μωυσής για τη Γένεση τις στήριξε σε προγενέστερες αξιόπιστες γραπτές και προφορικές πηγές οι οποίες εμφανίζονται στο βιβλίο της Γένεσης ως *toledōth* (=γενέσεις, ιστορικές απαρχές, βιβλία) γύρω στις 10 φορές.

Ποια είναι η ηλικία των άλλων ιερών βιβλίων; Οι 4 Βέδες των Ινδουϊστών (*Ριγκ-Βέδα, Σάμα-Βέδα, Γιατζούρ-Βέδα και Αθάρβα-Βέδα*) σε προφορική μορφή ανάγονται στο τέλος της 2ης χιλιετίας. Αλλά οι *Ουπανισάδες* που αποτελούν επέκταση των *Βεδών*, χρονολογούνται από τον 8ο-4ο αιώνα π.Χ. και δεν έλαβαν την γραπτή τους μορφή στη σανσκριτική, παρά μόνο το 1656 μ.Χ. Τα *Τριπιτάκα* των Βουδιστών (*Βινάγια, Σούτα και Αμπιντάμα*) χρονολογούνται από τον 1ο π.Χ. αιώνα, αν και το περιεχόμενό τους ανάγεται σε αρχαιότερους χρόνους. Ο *κανόνας Πάλι* με βιογραφικά του Βούδα, χρονολογείται επίσης από το τέλος του 1ου π.Χ. αιώνα. Το *Ταλμούδ* των Ιουδαίων άρχισε να σχηματίζεται από τον 2ο αιώνα μ.Χ. και ολοκληρώθηκε περίπου τέσσερις αιώνες αργότερα, γραμμένο από 2500 συγγραφείς! Το *Κοράνιο* των Μουσουλμάνων με τις 114 Σουρά, γράφτηκε τον 6-7ο αιώνα μ.Χ. από τον γραμματέα του Μωάμεθ, Ζαΐντ Ιμπν Θαμπίτ (μετά το θάνατο του Μωάμεθ) και ολοκληρώθηκε στην εποχή του Χαλίφη Οθμάν (650 μ.Χ.).

Μετά τον 5ο π.Χ. αιώνα χρονολογούνται οι λόγοι του Κομφου-τσε και το Ταό-τε-τσιγκ. Τα ιερά βιβλία *Κοιζικί* και *Νιχουγκί* του Σιντοϊσμού είναι πολύ πρόσφατα μόλις του 18ου αιώνα μ.Χ., αποτελούν προσθήκη σε προγενέστερες παραδόσεις και αναθεωρήθηκαν τον 19ο αιώνα μ.Χ. για τη λατρεία

του Ιάπωνα αυτοκράτορα.

Από τα παραπάνω καταφαίνεται ότι η Βίβλος υπερέχει σε αρχαιότητα από τα άλλα ιερά βιβλία, και αυτό βρίσκεται σε αρμονία με τον ισχυρισμό των συγγραφέων της, ότι ο Θεός αποκάλυψε νωρίς και βαθμιαία τους σκοπούς του μέσα στις σελίδες της, οδηγώντας τον άνθρωπο στη σωτηρία του.

Επί πλέον, το πιο εκπληκτικό απ' όλα είναι, ότι η Βίβλος ταυτόχρονα είναι και το πιο σύγχρονο ιερό βιβλίο, διότι δίνει απάντηση ικανοποιητική, στα κεφαλαιώδη και φλέγοντα υπαρξιακά, οντολογικά και μεταφυσικά ερωτήματα του ανθρώπου, σ' αυτά που αδυνατεί να δώσει απάντηση η επιστήμη και η τεχνολογία του 21ου αιώνα.

Ακόμα, είναι το πιο πρακτικό βιβλίο που γράφτηκε ποτέ δίνοντας απάντηση σε κοινωνικά, πολιτικά και ηθικά προβλήματα, όπως θα εξετάσουμε παρακάτω. Κανονικά, η αρχαιότητα της Βίβλου στρέφεται εναντίον της αξίας, της πληρότητας και της αναγκαιότητάς της στην εποχή μας. Αλλά η πληρότητά της, είναι εξασφαλισμένη γιατί εμπεριέχει μηνύματα και λόγια που μπορούν να «σοφίσωσι προς σωτηρίαν».

## II. Η ΒΙΒΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΠΕΣΤ ΣΕΛΕΡ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Ένα ιερό βιβλίο που θα άγγιζε τις καρδιές των ανθρώπων, ή έστω του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού της γης στο παρελθόν και ιδιαίτερα στην εποχή μας, θα έπρεπε να είχε ευρύτητα διάδοσης σε πολλές χώρες σε πολλές γλώσσες. Θα έπρεπε επίσης να είναι κατανοητό και αποδεκτό βιβλίο σε όλα τα γεωγραφικά πλάτη και μήκη της γης.

Τώρα, το αξιοσημείωτο είναι, ότι διάφορα ιερά βιβλία θρησκειών δεν είναι ευμετάδοτα σ' άλλες φυλές και γλώσσες, διότι είναι είτε ογκώδη, μεγάλα σε μήκος και περιεχόμενο, είτε θεωρούνται τόσο «ιερά» που δεν πρέπει να μεταφράζονται (όπως λόγου χάριν ήθελε ο Μωάμεθ το Κοράνιο μόνο στην Αραβική), είτε λόγω της φύσης του περιεχομένου τους.

Επί παραδείγματι το Ταλμούδ, αποτελείται από τόμους ολόκληρους και επεκτείνεται σε 2,5 εκατομμύρια λέξεις. Ο Κινεζικός βουδιστικός κανόνας καλύπτει 100.000 τυπωμένες σελίδες. Η συλλογή των ινδουϊστικών Σαμχίτα (Βέδες) περιέχει πάνω από 1.000.000 στροφές!

Τέτοια ιερά βιβλία είναι απρόσιτα στο ευρύ κοινό και κατάλληλα μόνο για ιερείς, σοφούς και γκουρού. Σ' αντίθεση με αυτά, τα ογκώδη και απρόσιτα για τον μέσο πιστό και αναγνώστη τους ιερά βιβλία, η Βίβλος αποτελείται από 66 μικρά βιβλία και εκτείνεται σε 773.000 λέξεις περίπου. Μόνο το Κοράνιο είναι μικρότερο· έχει το ένα τέταρτο της Βίβλου.

Αλλά η Καινή Διαθήκη, το κατ' εξοχήν βιβλίο των Χριστιανών, επεκτείνεται μόνο σε 140.000 λέξεις αποτελούμενη από 27 μικρά βιβλία-επιστολές κατά το πλείστον, με ενιαίο μήνυμα λατρείας του θείου και λύτρωσης του ανθρώπου μέσω πίστης, έργων και θείας χάριτος.

Επί πλέον η Βίβλος αποδείχτηκε και αναδείχτηκε το μπεστ σέλερ-όχι μόνο των ιερών βιβλίων, αλλά όλων των βιβλίων. Είναι το μπεστ σέλερ των αιώνων! Γραμμένη σε τρεις γλώσσες (Εβραϊκά, Αραμαϊκά, Ελληνικά) σε τρεις ηπειρούς από πολλούς συγγραφείς, κυκλοφόρησε και κυκλοφορεί σε περισσότερα αντίτυπα από τα έργα του Σαίξπηρ, του Μαρξ, του Δαρβίνου, του Μάο, των μεγάλων φιλοσόφων, και άλλων ευπώλητων βιβλίων. Μέχρι σήμερα, έχει μεταφραστεί σε 2.377 γλώσσες και διαλέκτους, και είναι διαθέσιμη στο 90% του παγκόσμιου πληθυσμού. Υπολογίζεται, δε, ότι έχει κυκλοφορήσει από την εποχή του Γουτεμβέργιου (1454 μ.Χ.) μέχρι σήμερα, σε πάνω από 6.000.000.000 αντίτυπα! Μόνο το 2002, κυκλοφόρησαν



παγκοσμίως 633.335.638 αντίτυπα. Κάθε δευτερόλεπτο που περνά, τυπώνεται και ένα καινούργιο αντίτυπο.

Ο ισχυρισμός της ότι είναι «Λόγος Θεού» (1 Θεσσ. 2:13), συμβαδίζει απόλυτα με τη διαθεσιμότητά της, την παγκοσμιότητα της εξάπλωσής της, τις γλώσσες που είναι μεταφρασμένη και, φυσικά, πάνω απ' όλα, με το πανανθρώπινο περιεχόμενό της, στοιχεία που δεν βρίσκονται στα ιερά βιβλία άλλων θρησκειών, ή στο βαθμό που βρίσκονται σ' αυτήν. Όπως πολύ σωστά διατύπωσε το συμπέρασμα κάποιος συγγραφέας: «Βιβλία που γράφονται σε μια χώρα, σπάνια γίνονται δημοφιλή σε άλλες χώρες· είναι σαν δέντρα που δεν αντέχουν στη μεταφύτευση... σπάνια επιζούν σε μεταβαλλόμενες συνθήκες... που υπάρχουν σε άλλες χώρες. Αυτό όμως δεν συμβαίνει με την Αγία Γραφή: έχει μεταφυτευθεί σε κάθε είδους έδαφος κάτω από τον ήλιο χωρίς να χάσει το σθένος της και τη γοητεία της». Ή, όπως το έθεσε το θέμα ο κορυφαίος λόγιος και αρχαιολόγος του 20ου αιώνα Ουίλιαμ Όλμπραϊτ: «Η Βίβλος υπερέχει σε περιεχόμενο από όλη την αρχαία και μεταγενέστερη θρησκευτική φιλολογία σε ό,τι αφορά την άμεση απλότητα του αγγέλματός της και στην καθολικότητα της έλξης που ασκεί σε ανθρώπους όλων των χωρών και των εποχών».

### III. Η ΒΙΒΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΜΟΝΟ ΙΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΙΣ ΠΙΟ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ

Που οφείλεται η καταπληκτική αυτή διάδοση και αποδοχή της Βίβλου παγκοσμίως; Ίσως στο ζήλο των ιεραποστόλων και των Βιβλικών εταιριών—θα απαντούσε κάποιος—, και στο συστηματικό προσηλυτισμό των αλλοθρήσκων από τους Χριστιανούς. Ωστόσο, αυτό δίνει μερική μόνο απάντηση στο παραπάνω ερώτημα. Η πραγματική απάντηση βρίσκεται αλλού. Η Βίβλος παρά την αρχαιότητά της, παρ' όλο που άρχισε να συντάσσεται τότε που άκμαζε η αρχαία Αιγυπτιακή και βαβυλωνιακή φιλολογία και συνεπώς θα έπρεπε λογικά ν' αποτελεί μουσειακό είδος όπως είναι το έπος του Γιλγαμές ή το βιβλίο των Νεκρών· ωστόσο, έχει ευρύτητα διάδοσης σ' έναν αιώνα της επιστήμης και της τεχνολογίας ακόμη και μετά το σφυροκόπημα του ευρωπαϊκού διαφωτισμού, ακριβώς, διότι δίνει ορθολογική και πιο ικανοποιητική απάντηση για τον μέσο άνθρωπο στα θεμελιώδη μεταφυσικά και υπαρξιακά ερωτήματα που τον απασχολούν. Μπορεί να ικανοποιήσει απλούς και διανοούμενους, αδαείς και πολιτισμένους, παιδιά και μεγάλους, ισχυρούς και αδύναμους, πλούσιους και φτωχούς ανεξαρτήτως φύλου.

Οι σελίδες της Βίβλου, είναι απαλλαγμένες απ' αυτά που είναι κατάφορτα άλλα ιερά βιβλία θρησκειών, δηλαδή, τη μοιρολατρία, τη μαγεία, τις ποικίλες μορφές πνευματισμού και μαντείας, της τυπολατρίας, από τον πανθεϊσμό, και τη προγονολατρεία. Είναι απαλλαγμένη τελείως από το λεγόμενο *Μαγικό Ψυχοτροπισμό*. Ό,τι λέγεται, ό,τι εκτίθεται στις σελίδες της, εκτίθεται με τρόπο σοβαρό, λιτό, περιεκτικό, με έναν σεβασμό στην ιστορική πραγματικότητα, την αλήθεια. Είναι εκπληκτικό ότι μόνο στην Καινή Διαθήκη η λέξη αλήθεια υπάρχει γύρω στις 100 φορές σε συσχετισμό με την πίστη που θεωρείται πάλι εγγύηση, εμπιστοσύνη, δηλαδή αλήθεια.

Η Βίβλος δεν περιέχει μυθολογίες και ανοησίες. Δεν περιέχει υπερβολές και φαντασιοκοπίες. Δε διδάσκει ότι υπάρχουν ιεροί ποταμοί (Γάγγης) ή ιερά ζώα (αγελάδες, φίδια) που πρέπει να θεωρούνται απαραβίαστα, οιονεί θεοί, γιατί αποτελούν μέρος της θεότητας. Δεν διδάσκει ότι η άψυχη ύλη αποτελεί μέρος της θεότητας (Μπράχμαν-Ινδουϊσμός). Δεν δίνει έμφαση στα «μάντρα» όπως κάνει ο Ινδουϊσμός, σε λέξεις και φράσεις δηλαδή, και στην απαγγελία τους, διότι έτσι δήθεν εξαναγκάζονται οι θεοί να χορηγήσουν πνευματικές δυνάμεις στον πιστό.

Ακόμα και τα θαύματα που εξιστορούνται στα βιβλία της, είναι σπάνια, και αρμόζουν με την προσωπικότητα που τα πραγματοποιεί (προφήτες, Ιησούς, απόστολοι) για κάποιο συγκεκριμένο σκοπό. Τα θαύματά της δεν αντιφάσκουν με τη λογική αλλά μπορούν να γίνουν αποδεκτά, με προϋπόθεση την έλλογη πίστη σ' ένα υπέρτατο ον. Ακόμα και το πολυσυζητημένο θαύμα της «στάσεως του ήλιου εν τη Γαβαών», δεν μπορεί από καθαρά λογική και φιλοσοφική άποψη να θεωρηθεί παράλογο και μη αποδεκτό ως συγκρουόμενο δήθεν με νόμους της φύσης (πρβλ. λήμμα Θαύμα, στο Φιλοσοφικό λεξικό του Θ. Πελεγρίνη, 2004).

Επιπλέον, η Βίβλος, σε αντίθεση με τα άλλα ιερά βιβλία θρησκειών, είναι όπως θα δούμε, πιο ρεαλιστική στις ερμηνείες και εξηγήσεις που δίνει για την προέλευση του κόσμου, της ζωής, του ανθρώπου, το πρόβλημα του κακού και του θανάτου, και της αποκατάστασης των προβλημάτων του ανθρώπου από το Θεό. Η απάντησή της είναι πιο πειστική απ' αυτή των άλλων θρησκειών, ώστε όχι μόνο να αντέχει στις διαρκείς επιθέσεις των αθεϊστών, υλιστών, αγνωσι-κιστών και σκεπτικιστών, αλλά και να αντιπαρα-τίθεται και να έρχεται σε διάλογο μαζί τους, καταδεικνύοντας τα κενά και τα αδιέξοδα των άλλων κοσμοθεωριών.

## IV. Η ΒΙΒΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΙΕΡΟ ΒΙΒΛΙΟ ΜΕ ΤΙΣ ΠΙΟ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΕΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Αν εξαιρέσουμε το Κοράνιο (που εμπεριέχει στοιχεία από την Παλαιά και Καινή Διαθήκη, τα απόκρυφα Ευαγγέλια και το Ταλμούδ, αναμειγμένα με τις διδασκαλίες του Μωάμεθ) που δεν προσθέτει κάτι ουσιαστικά καλύτερο από τον έξοχο, ηθικό Μονοθεϊσμό της Βίβλου, αλλά τον μιμείται και παλιλογεί, ποιο ιερό βιβλίο θρησκείας δίνει ένα περιεκτικό θεολογικό μήνυμα; Ποιο αποκαλύπτει ποιος είναι ο Θεός, την προσωπικότητά του, τη βούλησή του, και πώς μπορεί ο άνθρωπος να σωθεί ως πρόσωπο; Αναμφίβολα η Βίβλος.

Οι Ανατολικές θρησκείες της Άπω Ανατολής (Κομφουκιανισμός, Ταοϊσμός, Βουδισμός) έχουν μια πολύ αόριστη και ασαφή εικόνα για τον Θεό τον ίδιο. Ο Βουδισμός είναι ένας θρησκευτικός αθεϊσμός. Δεν δέχεται την ύπαρξη προσωπικού Θεού και επικεντρώνεται στο πρόβλημα του πόνου. Με τον χρόνο, ο ίδιος ο Βούδας θεοποιήθηκε και λατρεύεται ως Θεός. Ο Βουδισμός είναι η μοναδική θρησκεία της οποίας ο ιδρυτής δεν παρουσιάστηκε ούτε ως προφήτης ενός Θεού ούτε ως απόστολος.

Εκτός απ' αυτό, ο Βούδας απέφυγε ρητά να μιλήσει για την ύπαρξη του θεού και τη φύση του Απόλυτου όντος... Γι' αυτό, ούτε εβεβαίωσε, ούτε αρνήθηκε την ύπαρξη του θεού· απλώς εσιώπησε. Κεντρικός σκοπός του κηρύγματός του είναι η απολύτρωση του ανθρώπου. Ένα πράγμα διδάσκω-έλεγε- «τον πόνο και το τέλος του πόνου, είναι μόνο η αρρώστια και το τέλος της αρρώστιας αυτό που διακηρύσσω» (Ζιάκας Γρηγ., σελ. 299).

Την ίδια αβέβαιη και ασαφή εικόνα περί Θεού έχουν και τα άλλα θρησκευόμενα, στηριζόμενα στα ιερά τους βιβλία. Και ο Κομφούκιος, δεν δεχότανε προσωπικό Θεό αλλά τελικά ο ίδιος θεοποιήθηκε. Όσο για τον Ινδουισμό και Βραχμανισμό εκτός από την περίφημη τριάδα θεοτήτων την Τριμούρτι (Βράχμα-Σίβα-Βισνού) αποδέχεται την ύπαρξη 330.000.000 θεών! Είναι μια ανεκτική θρησκεία στην οποία κυριαρχεί ο ανιμισμός, ο πανθεϊσμός και η δεισιδαιμονία. Πιστεύει ότι η θεότης, η θεία ουσία, βρίσκεται σ' όλα τα αντικείμενα (πανθεϊσμός). Έτσι, λόγου χάριν στη Μπαγκαβάτ-Γκιτά που αποτελεί τμήμα του έπους Μαχαμπαράτα (400-200 π.Χ.) διαβάζουμε: «Ω Θεέ, θεωρώ όλους τους Θεούς μέσα στο σώμα σου, και όλα τα πλήθη κάθε είδους όντων».

Ο Σιντοϊσμός είναι μια πολυθεϊστική θρησκεία, με καθόλου δόγματα και εκτενή θεολογία. Είναι χωρίς ηθικά εντάλματα· μια θρησκεία με πολλά καθόλου, γεμάτη με θρησκευτικές εορτές (ματσούρι), και τελετουργίες, που λατρεύει ένα πλήθος θεοτήτων (Κάμι) των βουνών, της θάλασσας, του κεραυνού, του ήλιου κ.λπ.

Αυτές οι ασαφείς και αβέβαιες εικόνες περί Θεού δεν μπορούν να ικανοποιήσουν έναν λογικά σκεπτόμενο άνθρωπο, ούτε να του προσδώσουν σκοπό και νόημα στη ζωή, αφού δεν μπορούν να απαντήσουν και σε άλλα επακόλουθα ερωτήματα περί ζωής, θανάτου, μετά θάνατον ζωής, αλλαγής συνθηκών ζωής κ.λπ.

Σ' αντίθεση μ' όλα αυτά η Βίβλος διδάσκει και αποκαλύπτει κάτι το μοναδικό. Ότι ο Θεός είναι «εμπρόσωπο πνεύμα», οντότητος πραγματική. Είναι πρόσωπο· το κατ' εξοχήν μέγα πρόσωπο που επεμβαίνει στη φύση, επεμβαίνει στην ιστορία για την αναζήτηση άλλων προσώπων προς σωτηρία τους, λόγω της πτώσεως και α-μαρτίας τους. Ο Θεός στη Βίβλο δεν είναι μόνο ο δημιουργός του κόσμου, της ζωής και του ανθρώπου, αλλά είναι ταυτόχρονα ο καταστροφέας της ύλης και της ζωής, και ο συντηρητής και ο ανακατασκευαστής των στοιχείων της δημιουργίας. Ένα απόλυτο αΐδιο ον, υπεράνω τόπου και χρόνου.

Ο πρώτος στίχος στη Γένεση, «εν αρχή εποίησεν ο Θεός (bêresith bara elohim) είναι κολοσσιαίας θεολογικής σημασίας· όπως και ο πρώτος στίχος του δεκαλόγου, «εγώ ειμί Κύριος (Γιαχβέ) ο Θεός σου· ο εξαγαγών σε εξ Αιγύπτου, εξ οίκου δουλείας».

Εδώ, σ' αυτά τα χωρία, έχουμε ταυτόχρονα την οντολογία, την χρονικότητα, την δημιουργία και την προσωποκεντρικότητα. Προηγείται το πρόσωπο, που δημιουργεί και παραμένει έσχατο και ύπατο στοιχείο των πάντων. Έτσι ο Θεός, είναι εκτός και υπεράνω της φύσης, είναι ο όντως Ων, απόλυτος κύριος και κυρίαρχος του χώρου και του χρόνου, που ταυτόχρονα επεμβαίνει στην ιστορία και την διαμορφώνει, την οδηγεί σ' ένα τέλος, σ' ένα σκοπό (έσχατο). Και τούτο, σ' αντίθεση με τα ανατολίτικα θρησκευόμενα, όπου ο χρόνος και ο κόσμος είναι αυταπάτη (=Μάγια), ο άνθρωπος είναι υποχρεωμένος να βρίσκεται σε έναν αέναο επώδυνο κύκλο με τη μετεμψύχωση (=σαμσάρα ή γίν και γιάνγκ), γιατί είναι εξαρτημένος από το νόμο του αιτίου και του αιτιατού (Κάρμα) με έσχατη ελπίδα την μακαριότητα της αυτο-εκμηδένισης (Νιρβάνα) που εκμηδενίζει το κάρμα μέσω της λύτρωσης (=Μόξα) βυθιζόμενος στο απρόσωπο Μπράχμαν ως σταγόνα στον ωκεανό. Με την αυτο-αποκάλυψη του Θεού «Εγώ ειμί ο ων», γίνεται αποκάλυψη οντολο-

γική και ιστοριοκρατική ταυτόχρονα. Κάτι ακόμα είναι αξιοπρόσεχτο: «Ενώ οι θεοί του Ολύμπου κυνηγούσαν ωραίες γυναίκες, ο θεός του Σινά φρόντιζε τις χήρες και τα ορφανά. Ενώ ο Ανού της Μεσοποταμίας κι ο Ελ της Χαναάν παρέμεναν απόμακροι, ο Γιαχβέχ φώναξε τον Αβραάμ κι έβγαλε το λαό του απ' την ανωνυμία» (Huston Smith, σελ. 181).

Ο λόγιος και ιστορικός Τζόν Μπράϊτ (J. Bright), ορθά παρατήρησε ότι «η μεγαλοφυΐα της Π. Διαθήκης οφείλεται κυρίως στην κατανόηση της ιστορίας σαν ενός θεάτρου δράσης του θεϊκού σκοπού. Η Π. Διαθήκη παρέχει μια θεολογική ερμηνεία της ιστορίας... Και επίσης διακηρύττει ότι ο Γιαχβέ προτίθεται να πράξει και άλλα, για την εκπλήρωση του σκοπού του...»

Αυτοκρατορίες εγείρονται και παρέρχονται, έθνη και φυλές εμφανίζονται και εξαφανίζονται, ανθρώπινοι υπερφίαλοι ηγέτες ανυψώνονται και καταβαρθώνονται, φιλοσοφίες διατυπώνονται και εξανεμίζονται, αλλά όλα αυτά είναι αθύρματα παιδικά, μπροστά στον Θεό, τον ζώντα, που έχει σκοπό και τον προγνωρίζει και τον πραγματοποιεί, όπως αυτός θέλει, σύμφωνα με την αγάπη και την αγιοσύνη του.

Παρόμοια στο θέμα του σκοπού της ζωής, του ανθρώπου και της μετά θάνατον ζωής, μόνο η Βίβλος χαρίζει ορθολογικότερη και ικανοποιητικότερη λύση, αλλά και ελπίδα για ένα μέλλον, ξεφεύγοντας από τα δεσμά της ύλης, της φύσης και του χρόνου. Στα άλλα ιερά βιβλία και τις θρησκείες, υπάρχει μεγάλη ασάφεια και αβεβαιότητα για το τι πρέπει να κάνει κάποιος για να οδηγηθεί στην οδό της ελευθερίας και της σωτηρίας.

Ο Βουδισμός —ο πιο σημαντικός ανταγωνιστής της Χριστιανοσύνης— λόγου χάριν, υπόσχεται απελευθέρωση του ανθρώπου μέσω της Νιρβάνα (=αιώνια ηρεμία του θανάτου).

Η απόκτηση της ελευθερίας επιτυγχάνεται με βάση τις τέσσερις ευγενείς αλήθειες και το οκταπλό μονοπάτι της αλήθειας. Οι τέσσερις αλήθειες είναι: 1) Η ζωή είναι πόνος και παθήματα. 2) Και τα δύο προκαλούνται από την αναζήτηση και ικανοποίηση επιθυμιών. 3) Πορεία σοφίας είναι η κατάπνιξη αυτής της αναζήτησης. 4) Τούτο επιτυγχάνεται με το οκταπλό μονοπάτι. Το οκταπλό μονοπάτι περιλαμβάνει σωστή πίστη, σωστό σκοπό, σωστή ομιλία, σωστές ενέργειες, σωστή διαβίωση, σωστή προσπάθεια, σωστή σκέψη και σωστό διαλογισμό. Λόγω της φιλοσοφίας του αυτής, ο Βουδισμός, εξαπλώθηκε αργότερα στην Κίνα και στην Ιαπωνία, με προσπάθειες διείσδυσης παντού ακόμη και στην Ευρώπη και Αμερική και απέκτησε πολλές, περίπου 20 μορφές και ποικιλίες (Ζαϊνισμός, Ζέν Βουδισμός, κ.λπ.).

Ωστόσο, η φιλοσοφία αυτή κατά βάθος είναι πεσιμιστική. Ο βου-

δισμός οδηγεί στην αδράνεια, στην άρνηση της ζωής και σε απόδραση από την πραγματικότητα. Το σώμα, ο άνθρωπος, πρέπει να οδηγηθεί στη Νιρβάνα, στην εκμηδένιση, και έτσι θα λυτρωθεί. Δεν υπάρχει ο ουρανός της ελπίδας, δεν υπάρχει αιωνιότητα μπροστά του. Δεν υπάρχει καλύτερο μέλλον. Ηθικά, δίνει έμφαση στη *μέττα* (=συμπάθεια, συμπόνια) αλλά δεν ενδιαφέρεται και για τη μεταστροφή του ανθρώπου, ούτε την απαλλαγή του από την αμαρτία, αφού δεν υπάρχει αμαρτία κατ' αυτόν.

Έτσι ο άνθρωπος παραμένει δέσμιος της ύλης, της φύσης, της μοίρας του και του θανάτου, που πρέπει να μάθει να τον αντιμετωπίσει όπως και τον πόνο. Παρόμοιες αντιλήψεις υπάρχουν εν μέρει και στον Ταοϊσμό και στον Κομφουκιανισμό. Επικρατεί η αρχή του *Βου-βάι*, του μη πράττειν, της αδράνειας και της αντιμετώπισης των προβλημάτων της ζωής με απάθεια και καρτερικότητα. Καμιά αλλαγή για το μέλλον.

Σ' αντίθεση με όλα αυτά, η Βίβλος έχει ένα ριζοσπαστικό ελπιδοφόρο μήνυμα για «νέους ουρανούς και νέα γη». Η ιδέα του κυκλικού χρόνου είναι ξεπερασμένη σ' αυτήν. Διδάσκει όχι την αθανασία κάποιας εκ φύσεως αθάνατης ψυχής όπως διδάσκει ο Ινδουισμός, ο Μωαμεθανισμός κ.λπ., ούτε ότι ο θάνατος είναι φίλος του ανθρώπου, αλλά ότι ο θάνατος είναι ο «έσχατος εχθρός» που θα καταργηθεί με την ανάσταση των νεκρών, δηλαδή την αναδημιουργία του ανθρώπου μέσω της χάρης και του πνεύματος του Θεού. Αυτό αποτελεί ελευθερία από τα δεσμά της ύλης και του θανάτου, και πλήρωση του σκοπού του Θεού, που κάνει νέα τα πάντα και χαρίζει αθανασία και αφθαρσία στους πιστούς.

Αυτή η διδασκαλία είναι ικανοποιητική, γιατί δίνει διέξοδο στα αρχέγονα προβλήματα της ανθρωπότητας, δίνει απάντηση στο πρόβλημα του κακού, δείχνει ότι η πονηρία δεν πρόκειται να διαιωνίζεται για πάντα και, τελικά, ο Θεός, θα εκπληρώσει τον αρχικό σκοπό του. Θα κάνει αυτό που περιγράφει τόσο ωραία ο Άγγλος ποιητής Τζον Μίλτον: αποκατάσταση του χαμένου παραδείσου, για τη μακαριότητα του ανθρώπου, συντρίβοντας τις αντίθεες σατανικές δυνάμεις (Β' Πέτρου 3:1-10, Αποκ. 20:21).

## V. Η ΒΙΒΛΟΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΜΕ ΤΙΣ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Σε αντίθεση με τα άλλα ιερά βιβλία που δεν μπορούν να σταθούν με βάση τα επιστημονικά δεδομένα και τα οποία αδιαφορούν για την πραγματικότητα, αφού διδάσκουν πράγματα είτε αντεπιστημονικά, είτε μη υποκείμενα σε επιστημονική επαλήθευση ή διάψευση (π.χ. Ινδουισμός με τη διδασκαλία προϋπαρξής ψυχών και Βουδισμός, με τη μετενσάρκωση), η Βίβλος, χωρίς να είναι επιστημονικό εγχειρίδιο, γνωρίζει σημαντικές επιστημονικές αρχές και γεγονότα, που όχι μόνο δεν συγκρούονται με την επιστήμη αλλά εναρμονίζονται με αυτήν. Βεβαίως, κατά καιρούς φαίνεται ότι έχει συγκρουσθεί· αλλά στην πραγματικότητα επρόκειτο είτε για παρερμηνεία του περιεχόμενου της Βίβλου (καθολική εκκλησία-Γαλιλαίος), είτε για θεωρίες που επιστημονικά δεν επαληθεύονται (Δαρβίνος κ.άλλ.). Ο άνθρωπος που πιστεύει ότι η Βίβλος συγκρούεται με την επιστήμη, είναι ή πολύ νέος στην επιστήμη, ή αγνοεί τελείως τη Βίβλο. Η Βίβλος μπορεί να συγκρούεται με φιλοσοφίες και θεωρίες, όχι όμως με επιστημονικές αρχές. Μπορεί να χρησιμοποιεί προ-επιστημονική γλώσσα και κατά το φαινόμενο, αλλά αποφεύγει τα σφάλματα των συγχρόνων της επιμελώς. Και ενίοτε υπερβαίνει τις γνώσεις της εποχής της!

Για του λόγου το αληθές αναφέρω μερικά παραδείγματα. Η διδασκαλία της δημιουργίας του κόσμου και της κτιστότητας της φύσης και της φθαρτότητας του κόσμου, συμφωνεί με τη βασική επιστημονική αρχή της διατηρήσεως και υποβαθμίσεως της ενέργειας (1ος και 2ος θερμοδυναμικός νόμος, νόμος της εντροπίας). Οι επιστήμονες άλλωστε μιλούν για αρχή του σύμπαντος και της ύλης και άρα για δημιουργία (Big Bang) του κόσμου. Όπως είπε ο Άρθουρ Κόμπτον (Νόμπελ Φυσικής 1927) ένα εύκτακτα εκτυλισσόμενο σύμπαν πιστοποιεί την αλήθεια της πιο μαγευτικής δηλώσεως που εκφράστηκε ποτέ, «εν αρχή εποίησεν ο Θεός».

Η αφήγηση της Δημιουργίας (Γεν. 1, 2) παρόλο που έχει θεοκεντρικό χαρακτήρα, είναι στα ουσιώδη σημεία της επιστημονικά ορθή. Ακόμα, δείχνοντας ότι ο Θεός εδημιούργησε τη ζωή, είναι σύμφωνη με την αρχή της βιογένεσης που λέγει ότι η ζωή προέρχεται μόνο από ζωή, και ούτο καθ' εξής. Η σύγχρονη κοσμολογία και η επιστήμη έχουν καταλήξει ακόμη στη λεγόμενη «ανθρωπική αρχή», σύμφωνα με την οποία οι τέσσερις φυσικές σταθερές (βαρύτητα, ηλεκτρομαγνητισμός, ασθενής πυρηνική δύναμη, ισχυ-



ρή πυρηνική δύναμη) υπάρχουν έτσι κατασκευασμένες, ώστε να είναι παρούσες τόσο στο σύμπαν όσο και στις δομές του ατόμου, ώστε αν κατά ένα ασήμαντο κλάσμα άλλαζαν δε θα υπήρχε ζωή!

Επί πλέον, στη Βίβλο, ο Γιαχβέ εμφανίζεται (ανθρωπομορφικά βέβαια), να δημιουργεί τον κόσμο, να επιθεωρεί το έργο του και να το χαρακτηρίζει «καλό λίαν». «Αυτή η κρίση... μπορεί να είναι η πιο σημαντική που θα μπορούσε να καταγραφεί απ' το ανθρώπινο πνεύμα. Και τούτο διότι, αποτελεί μια ριζική απομάκρυνση από τις φιλοσοφίες των αρχαίων Ελλήνων και των Ινδών, που θεωρούσαν την ύλη κάτι το βάρβαρο που καταστρέφει κάθε τι που αγγίζει» (Huston Smith, σελ. 182). Η άποψη ότι η φύση είναι καλή και συνάμα ένα πεδίο για την ανάπτυξη σημαντικής προσπάθειας, ήταν κάτι που προοριζόταν να φέρει καρπούς και γι' αυτό δεν είναι τυχαίο που η σύγχρονη επιστήμη πρωτοεμφανίστηκε στο Δυτικό κόσμο. Αλλά για το θέμα αυτό, ασφαλώς χρειάζεται ευρύτερη ανάπτυξη.

## VI. ΜΟΝΟ Η ΒΙΒΛΟΣ ΣΥΝΔΕΕΙ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΜΕ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Βίβλος ως θρησκευτικό βιβλίο δεν παρέχει τις διδασκαλίες της *in abstract*, αφηρημένες δηλαδή, και ανέλεγκτες με τύπο ξερών κανόνων ή παραγγελμάτων. Τις εκφέρει πάντοτε σε συνάφεια με τα ιστορικά γεγονότα. Δένει με θαυμάσιο και απaráμιλλο τρόπο, το δόγμα με την ιστορία. Ό,τι λέγει το λέγει μέσω ιστορικών γεγονότων και παραδειγμάτων πολυμερώς και πολυτρόπως. Οι συγγραφείς της δεν διατυπώνουν θεωρητικές διδασκαλίες με αφηρημένες λέξεις ή ορισμούς για το τι είναι π.χ. αμαρτία, κακό, θάνατος, δικαιοσύνη, κ.λπ. αλλά διατυπώνουν τις θείες αλήθειες, διηγούμενοι γεγονότα. Τούτο συμβαίνει, σε αντίθεση με τα ιερά βιβλία των άλλων θρησκειών που αδιαφορούν για την ιστορία και δείχνουν μια καταφανή έλλειψη ιστορικού προσανατολισμού. Η Καινή Διαθήκη ιδιαίτερα, έχει ως κέντρο της ένα ιστορικό πρόσωπο τον Χριστό και τα γεγονότα της ζωής του. Δόγμα και ιστορία και λατρεία είναι αδιάσπαστα ενωμένα κατά τρόπον αξεδιάλυτο. Τα ιστορικά γεγονότα με τη σειρά τους, ελεγχόμενα και διαπιστούμενα, στηρίζουν το πνευματικό περιεχόμενο της Βίβλου. Τα πρόσωπα, οι τοποθεσίες, τα γεγονότα που αναφέρονται στη Βίβλο, αποδεικνύονται αληθινά, ρεαλιστικά. Και αυτό ενισχύει την αλήθεια των λεγομένων της, των προσώπων και των συγγραφέων της. Σε κάθε περίπτωση δίδονται επαρκώς οι χωρο-γεωγραφικές συντεταγμένες από ανθρώπους που ερεύνησαν εξ αρχής τα πράγματα ακριβώς (Λουκ. 1:1 επ.). Έχει υπολογιστεί, ότι μονάχα το 10ο κεφάλαιο της Γένεσης, περιέχει πέντε φορές περισσότερα γεωγραφικά δεδομένα από ολόκληρο το Κοράνι (Walter C. Kaiser, σελ.127).

Πρέπει να λεχθεί ακόμα, ότι η Βίβλος αποδείχθηκε, πιο ακριβής από αρχαίους κοσμικούς ιστορικούς (Μανέθων, Βηρωσός, Ηρόδοτος, Διόδωρος Σικελιώτης κ.α.) σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ τους. Και οι πιο σπουδαίοι ήρωες της Βίβλου, όπως ο Δαβίδ, εμφανίζονται χωρίς κοσμητικά επίθετα έτσι ώστε «το βιβλίο του Σαμουήλ ν' αποκαλείται το πιο έντιμο ιστορικό κείμενο του αρχαίου κόσμου» (Huston Smith, σελ. 185).

Τα γνωστά ανατολίτικα ιερά βιβλία και το Κοράνιο, δεν έχουν σχέση με την ιστορία. Είναι περισσότερο αφηρημένα φιλοσοφικά και ηθικά συστήματα, με διαπιστώσεις ή εντολές και τα ηθικά διδάγματα τους, μπορούν να «σταθούν» ανεξάρτητα από τον ιδρυτή τους. Για τους Ινδούς κάποιος ιστορικός απογοητευμένος έγραψε: «Είναι δύσκολο να βρει κανείς ένα λαό πιο

αδιάφορο προς την ιστορία» (Ward McAfee, σελ. 74).

Η Καινή Διαθήκη όμως, δίνει έμφαση στα όσα έπραξε πρώτα και μετά στα όσα εδίδαξε ο Ιησούς, «ο ποιήσας και διδάξας». Η Βίβλος είναι βιβλίο με πραγματικές και ρεαλιστικές αναφορές σε πρόσωπα, τόπους, πράγματα. Ο χρόνος και ο τόπος συλλειτουργούν σ' αυτήν. Μάς φέρνει πιο κοντά στο Θεό, μέσω της απτής, ελεγχόμενης, πραγματικότητας του παρελθόντος. Αποφα-σιστικής σημασίας στον τομέα αυτό, υπήρξαν οι έρευνες των ειδικών Μιρτσέα Ελιάντε, Όσκαρ Κούλμαν, Ουίλλιαμ Όλμπραϊτ και άλλων ειδικών. Επί πλέον, όπως ήδη διαπιστώσαμε, ο χρόνος στη βιβλική ιστορία δεν κινείται κυκλικώς, όπως στις κοσμολογίες των αρχαίων λαών της Ανατολής με την απειλή της επιστροφής στο χάος. Τα γεγονότα είναι σε γραμμική διαδοχή και αντιμετωπίζονται σαν μια σειρά από γεγονότα τα οποία ανήκουν σε μια ορισμένη διάταξη αλληλουχίας. Υπάρχει μια διαρκής υπόσχεση και εκπλήρωση των επαγγελιών του θεού προς τους ανθρώπους.

Αυτή η θεώρηση, «όχι μόνο δεν είναι ανταγωνιστική προς την ιστορία, αλλά, αντίθετα, εγκαινιάζει στην πραγματικότητα αυτήν την ίδια την πειθαρχία της ιστορίας» (Walter C. Kaiser σελ. 128). Και για να δώσουμε το λόγο στον κορυφαίο Μιρτσέα Ελιάντε (1907-1986), «οι προφήτες ήταν που για πρώτη φορά έδωσαν αξία στην ιστορία» και, «οι Εβραίοι ήταν οι πρώτοι που ανακάλυψαν το νόημα της ιστορίας και της φανέρωσης του θεού» (*The Myth of the Eternal Return, or Cosmos and History*, N.Y. 1974, σελ. 60, 104).

## VII. ΤΟ ΘΑΥΜΑ: ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΜΟΝΟ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ

Θαύματα που πραγματοποιήσαν ιδρυτές των θρησκειών, αναφέρονται σχεδόν σ' όλα τα βιβλία και ιδιαίτερα σε αβέβαιες θρησκευτικές παραδόσεις. Διάφοροι θρύλοι επίσης, συνδέονται με αυτά. Ενώ στον Βουδισμό και στον Μωαμεθανισμό αποδίδονται κάποια θαύματα στον Βούδα και στον Μωάμεθ, ωστόσο, τα θαύματα αυτά, δεν μνημονεύονται ιδιαίτερα στα ιερά θρησκευτικά τους βιβλία, ούτε καταλαμβάνουν κάποιον ζωτικό χώρο στην κοσμοθεωρία τους.

Για τον Βούδα οι βιογράφοι του λένουν, ότι πραγματοποίησε θαύματα, και μάλιστα, θαύματα ακολούθησαν τη γέννηση του. «Η φύση γαλήνεψε όταν γεννήθηκε και, όταν τον έφεραν σ' ένα βραχμανικό ναό, τα αγάλματα των θεών έπεσαν και εγκαταλείποντας τη θέση τους έτρεξαν στα πόδια του» (Labita Vistara). Τα θαύματα που του αποδίδονται καταγράφηκαν τον 1ο αιώνα μ.Χ. και είναι δημιουργήματα του Μαχαγιάνα Βουδισμού. Πάντως, ο ίδιος ο Βούδας, δεν έδινε έμφαση στο θαύμα (Siddhi) ούτε παρότρυνε τους μαθητές του να θαυματουργούν (Vinaya).

Και για το Μωάμεθ, ενώ υπάρχουν κάποιες παραδόσεις (Χαντίθ) που παρουσιάζουν τον Μωάμεθ να θαυματουργεί δημόσια σε αρκετές περιπτώσεις, το εκπληκτικό είναι ότι στο ίδιο το Κοράνιο, δεν μνημονεύεται ότι έκανε θαύματα. Στη δε Σουρά, 29:49, φαίνεται ο ίδιος ο Μωάμεθ να διάκειται αρνητικά προς τα θαύματα: «Λένε πώς δεν πρόκειται να τα πιστέψουν παρά μόνο όταν δουν θαύματα. Να τους απαντήσεις: τα θαύματα είναι στα χέρια του θεού, κι εμένα μόνο το κήρυγμα μού έχει αναθέσει» (πρβλ. και Σουρά 13:27-30).

Κάτι ανάλογο μπορεί να σημειωθεί και για τους ιδρυτές των άλλων θρησκειών. Συνδέεται η ύπαρξή τους με κάποια θαύματα, αλλά δεν είναι ιστορικά αξιόπιστα. Αλλά και να μην έγιναν, δεν αλλάζει και πολύ η συνολική εικόνα τους.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τη Βίβλο. Τόσο στην Παλαιά, όσο και στην Καινή Διαθήκη, μνημονεύονται σημαντικά θαύματα που αποδίδονται στη θεία επενέργεια. Τα θαύματα αυτά διενεργούνταν κυρίως από προφήτες και «χαρισματικούς». Συνέβησαν δε, σε τέσσερις χαρακτηριστικές και κρίσιμες περιόδους της βιβλικής ιστορίας.

- Στην απαρχή και θεμελίωση του έθνους Ισραήλ (Μωυσής).

- Στην εποχή του Ηλία και Ελισσαιέ, τότε που υπήρξε κίνδυνος της αληθινής λατρείας από τη Βααλολατρεία.
- Στην κρίσιμη εποχή της βαβυλώνιας αιχμαλωσίας των Ιουδαίων (Δα- νιήλ-τρεις παίδες).
- Στην εποχή του Ιησού και των αποστόλων, μέσω των οποίων, αποκα- λύφθηκε η καινούργια σχέση του θεού με τους ανθρώπους.

Έτσι, τα θαύματα, παρόλο που δεν υπάρχουν σε κάθε σελίδα της Βίβλου, αποτελούν ουσιώδες στοιχείο της αποκάλυψης του Θεού προς τον άνθρωπο, όπως και οι διδασκαλίες της, οι προφητείες της κ.λπ.

Ιδιαίτερα τα θαύματα του Ιησού, όπως παρατήρησε πολύ σωστά ο Μπλέζ Πασκάλ, είναι άρρηκτα δεμένα με τη διδασκαλία του και η διδασκαλία με τα θαύματα. Αποτελούν μαζί, έναν «άρραφο χιτώνα» και αποδεικνύουν ότι ο Ιησούς πράγματι ήταν ο αναμενόμενος μεσσίας «υιός θεού» εν δυνάμει (Ρωμ. 1:3). Τα θαύματα του Ιησού ήταν ένας άλλος εναλλακτικός τρόπος για να διακηρύξει τις αλήθειες του και δεν θα είχαν καμιά βαρύτητα τα λόγια του περί μελλοντικής αναστάσεως των νεκρών, αν δεν ήταν σε θέση να δώσει μια πρόγευση των επαγγελιών του να αναστήσει νεκρούς ή να θεραπεύσει ασθενείς σε μικρή κλίματα στην επίγεια ζωή του (Πρβλ. Λουκ. 7:22, Κατά Ιωάννη 5:28 επ., 20:30, 31, 21:25).

Στην Καινή Διαθήκη αναφέρονται περίπου 35 θαύματα του Ιησού που μπορούν να καταταγούν σε τέσσερις κατηγορίες α) θαύματα εξουσίας πάνω στις δυνάμεις της φύσεως β) θαύματα θεραπείας φυσικών και πνευματικών ασθενειών γ) εκβολή δαιμονίων και δ) αναστάσεις νεκρών.

Τα θαύματα μαρτυρούσαν την αγάπη του Θεού και του Ιησού καθώς και τη μεσσιανικότητά του. Ενώ κάποιοι έχουν αμφισβητήσει κατά καιρούς την αξιοπιστία αυτών των θαυμάτων, υπάρχουν σημαντικές μαρτυρίες για την ιστορικότητα και την αυθεντικότητά τους.

Αναφέρονται όχι μόνο και από τους 4 Ευαγγελιστές, αλλά και από τον απόστολο Παύλο (1 Κορ. 15:3-8, Εβρ. 2:4) απόστολο Πέτρο (Πραξ. Αποστό- λων 2:22-23, Β' Πέτρου 1:16-18) τον Ιουδαίο ιστορικό Φλάβιο Ιώσηπο (Αρ- καιότητες, XVIII 3§3) που αποκαλεί τον Ιησού «ποιητή θαυμαστών έργων», το Ταλμούδ, (Βαβυλωνιακό Ταλμούδ, Σάνχεδρίν 43α, Ταναϊμ) τους απολο- γητές του 2ου μ.Χ. αιώνα Ιουσίνο και Κοδράτο (Διάλογος με τον Τρύφωνα, και Ευσεβίου, Εκκλησιαστική ιστορία IV, 3) αλλά και από τους Χριστιανο- μάχους εθνικούς Κέλσο (Ο Αληθής Λόγος, Ωριγένης κατά Κέλσου, βιβλία I 34,37 και II) και Ιουλιανό (κατά Γαλιλαίων, Λόγος 1, 191 ε).

Το πιο σημαντικό όμως, σε σχέση με το βιβλικό θαύμα, είναι ότι, είναι απαραίτητο στοιχείο της ίδιας της διδασκαλίας του Ιησού, της Χριστιανοσύνης. Όλη η διδασκαλία στηρίζεται στο θαύμα της προϋπαρξής του Ιησού ως Λόγου, της ενανθρωπήσεώς του—ο Λόγος σαρξ εγένετο—(Ιωαν. 1:3), του θανάτου του, και της θριαμβευτικής αναστάσεως του από τους νεκρούς. Αν δεν έγιναν τα πράγματα έτσι, ούτε νόημα, ούτε ιδιαίτερη σημασία έχουνε τα επί μέρους λόγια του Ιησού και οι υποσχέσεις του περί Β' παρουσίας, γενικής κρίσεως, αναστάσεως νεκρών κ.λ.π.

Η Χριστιανοσύνη στέκει ή πέφτει ανάλογα με το αν ο Ιησούς, προϋπήρξε, γεννήθηκε από μια παρθένο, ανεστήθη, ανελήφθη και βρίσκεται ζων στους ουραμούς στα δεξιά του Πατρός (Εβρ. 8:1, 9:24), για να εκπληρώσει τις επαγγελίες του.

Δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με τους ιδρυτές των άλλων θρησκειών και με τα όποια θαύματά τους. Και να μην έκαναν θαύματα, δεν επηρεάζεται σε τίποτα η κοσμοθεωρία τους, η διδασκαλία τους. Όπως παρατήρησε ο Πασκάλ: «Κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει αυτό που έκανε ο Μωάμεθ· γιατί δεν έκανε το παραμικρό θαύμα..» (Σκέψεις-Πασκάλ, αριθ. 600, σελ.195).

Το θαύμα προσιδιάζει μόνο στη Βίβλο, είναι «οργανικό της στοιχείο» και τα γεγονότα και η ιστορία, επαληθεύουν πολλαπλώς τα αναφερόμενα σ' αυτήν θαύματα.

## VIII. Η ΒΙΒΛΟΣ—ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΣ

Σε συνάφεια με τα προηγούμενα, την ιστορία, ένα άλλο μοναδικό χαρακτηριστικό της Βίβλου που δεν βρίσκεται στα ιερά βιβλία των άλλων θρησκειών είναι «ο προφητικός λόγος». Η πρόρρηση του μέλλοντος γίνεται από το Θεό, μέσω των προφητών του, προς επίρρωση του λόγου του και προς απόδειξη ότι ομιλεί ο ζων Θεός.

Ο ζων Θεός σύμφωνα με τη Βίβλο, ως Απόλυτος Κυρίαρχος του σύμπαντος, μπορεί να προβλέπει και να προκαθορίζει το μέλλον. Είναι αυτός που «εξ' αρχής γνωρίζει το τέλος και από προτέρον τα μη γεγονότα». Μάλιστα εμφανίζεται μέσω του προφήτη Ησαΐα να προκαλεί τους ψευδείς θεούς να αναγγείλουν τα μέλλοντα, ως ένα τεστ, της αληθινότητάς τους (Ησ. 41:22-23, 46:9-10).

Το γεγονός του προφητικού λόγου είναι αξιοθαύμαστο και βαρυσήμαντο. Δεν είναι μαντείες, ή πιθανολογίες, με γλώσσα ασαφή και αμφίσημη (Μαντείο Δελφών) αλλά λόγος αληθής. Έγινε επίκλησή του ως τεκμήριο αλήθειας στους πρώτους χριστιανικούς χρόνους από τους απολογητές (Ιουστίνος, Τατιανός, Αθηναγόρας κ.άλ.) στην ιδεολογική διαπάλη τους με τον παγανισμό αλλά, ατυχώς, αργότερα, περιέπεσε ή σε ανυποληψία ή σε αφάνεια, ώστε σήμερα να αγνοείται ή να μη χρησιμοποιείται επαρκώς από Θεολόγους και μη.

Στον προσεκτικό αναγνώστη της Βίβλου όμως, και ιδιαίτερα στον μελετητή της, δεν μπορεί παρά να κάνει εντύπωση το γεγονός ότι ο Θεός ομιλεί όχι μόνο στο παρόν αλλά και για το μέλλον. Χαρακτηριστική είναι η έκφραση των προφητών «Τάδε λέγει Κύριος» ή «Ο Λόγος του Κυρίου εγένετο» κ.άλλ.

Σε τρεις εκατοντάδες υπολογίζονται οι προφητείες της Παλαιάς Διαθήκης και οι υποτυπώσεις και υπαινιγμοί για το πρόσωπο του Μεσσία, σχετικά με α) τον χρόνο και τον τόπο γέννησης, β) τη θεία του προέλευση, γ) τη ζωή του, δ) τη φύση του έργου του, ε) τα θαύματά του, στ) το θάνατό του, και ζ) την ανάστασή του, που εκπληρώθηκαν αναντίρρητα στον από Ναζαρέτ Ιησού (βλ. π.χ., Γεν. 49:10, Ησ. 9:7, 7:14, Μιχ. 5:2, Ησ. 53:1, 4, 8, Δαν. 9:1, 24, Ψαλμ. 2:7-9, 22:16-18). Σύμφωνα με μια στατιστική έρευνα (Κανών Λίντον) στην Παλαιά Διαθήκη υπάρχουν 332 διαφορετικές προρρήσεις-προφητείες περί του Μεσσία που βρήκαν την κυριολεκτική τους εκπλήρωση στο πρόσωπο του ιστορικού Ιησού.

Η μαθηματική πιθανότητα για να εκπληρωθούν όλες συμπτωματικά, εκφράζεται με κλάσμα που θα είχε αριθμητή τη μονάδα και παρονομαστή τον αριθμό 84 ακολουθούμενο από 97 μηδενικά! «Μια μελέτη όλων αυτών των αναφορών, θα ήταν περισσότερο από αρκετή, για να πείσει ακόμη και τους πιο σκεπτικιστές, ότι οι προφήτες μίλησαν ως όργανα του Θεού» (Walter C. Kaiser σελ. 272).

Και σε δεκάδες ανέρχονται οι προφητείες των προφητών σχετικά με την πορεία και την τύχη πόλεων, εθνών, λαών, φυλών και αυτοκρατοριών ολόκληρων, που σχετιζονταν άμεσα ή έμμεσα με τον αρχαίο Ισραήλ, όπως Βαβυλών, Νινευή, Τύρος, Σιδώνα, Ιερουσαλήμ, Πεντάπολις, Πέτρα, Εδώμ, Μωάβ, Αμμών, Αίγυπτος, Μηδοπερσία, Ελλάδα, Ισραήλ, Ρώμη κ.λπ. (βλ. ενδεικτικά, Ησ. 13:17-19, Σοφον 2:13, 14 και 27 επ., Ιεζεκ. 26:3-7, Δαν. 8:1 επ. κ.άλλ.). Οι προφητείες αυτές ειπώθηκαν αποδεδειγμένα, πολλά χρόνια πριν από τα γεγονότα που τις εκπλήρωσαν, όπως μπορεί να αποδειχθεί από τα χειρόγραφα της Νεκράς Θάλασσας (2ος αιώνα π.Χ.) και τη μετάφραση των Ο' (3ος αιώνα π. Χ.).

Έξοχο βοήθημα για όποιον θέλει να εμβαθύνει στο θέμα, αποτελεί το έργο του J. Barton Payne, *Encyclopaedia of Biblical Prophecy* (London, 1973).

Παρόμοια, προφητείες σημαντικές υπάρχουν και στην Καινή Διαθήκη. Ο από Ναζαρέτ Ιησούς υπήρξε όχι μόνο αντικείμενο προφητείας αλλά και υποκείμενο προφητείας. Δεν προφητεύτηκε μόνο η έλευσή του, η ζωή του, η δράση του κ.λ.π. αλλά ως ο μεγαλύτερος από τον Μωϋσή προφήτης (Πραξ. Απ. 3:22), προεφήτευσε και ο ίδιος αξιοθαύμαστες προφητείες. Αυτές θα μπορούσαν να καταταγούν σε πέντε κύκλους:α) Σ' αυτές που αφορούν το πρόσωπό του (σταύρωση, Ανάσταση, προδοσία Ιούδα κ.λπ.). β) Αυτές που αφορούσαν το μέλλον της εκκλησίας του. γ) Προφητείες που αφορούσαν την καταστροφή της Ιερουσαλήμ και του ναού. δ) Προφητείες σχετικά με την τύχη και το μέλλον του λαού Ισραήλ. ε) Προφητείες σχετικά με τη Β' παρουσία του. Σωστά λοιπόν ο Πασκάλ παρατήρησε, ότι μόνο ο Ιησούς προφητεύτηκε και προφήτεψε· κανείς άλλος ιδρυτής θρησκείας.

Έτσι έχουμε το καταπληκτικό φαινόμενο της προφητείας που δεν υπάρχει σε κανένα άλλο ιερό βιβλίο θρησκείας. Αυτό είναι το «μόνιμο θαύμα» κατά τον Πασκάλ, που αποδεικνύει τον ισχυρισμό της θεοπνευστίας (ή θείας αποκάλυψης) των συγγραφέων της Βίβλου και ότι δεν ήλθε ποτέ προφητεία εκ θελήματος ανθρώπου, αλλά υπό του πνεύματος αγίου του Θεού (Β' Πέτρ. 1:20, 21), -αφού ανθρωπίνως είναι αδύνατη η πρόγνωση του μέλλοντος-, καθώς και ότι όλη η Γραφή είναι θεόπνευστη και ωφέλιμη (Β' Τιμ. 3:16).



Όπως παρατήρησε ο Πασκάλ : «Ο Ιησούς προλέγει τόσο για τον χρόνο, όσο και για την κατάσταση του κόσμου. Ευτυχισμένοι όσοι έχουν αυτό το φως μέσα σ' αυτό το σκοτάδι. Πόσο ωραίο είναι να βλέπεις με τα μάτια της πίστης, τον Δαρείο και τον Κύρο, τον Αλέξανδρο, τους Ρωμαίους, τον Πομπηίο και τον Ηρώδη σε δράση χωρίς να το ξέρουν για την δόξα του Ευαγγελίου» (Σκέψεις-Πασκάλ, αριθ. 701, σελ. 233).

Ο ειδικός ερευνητής Wilbur Smith που σχημάτισε προσωπική βιβλιοθήκη 25.000 τόμων, μετά από πολύχρονη εξονυχιστική έρευνα, κατέληξε στο ότι η Βίβλος είναι η μοναδική συλλογή βιβλίων που εμπεριέχει ένα πλατύ σώμα προφητειών μεγάλων ιστορικών γεγονότων, σ' αντίθεση με τα ιερά βιβλία όλων των θρησκειών που δεν έχουν καθόλου προφητείες ή έχουν μόνο μαντείες για ασήμαντα και δευτερεύουσας σημασίας θέματα (*The Incomparable Book*, Mineapolis 1961, σελ. 9-10). Ο Dave Hunt στο βιβλίο του *In Defence of the Faith* σελ. 74, σημειώνει ότι το 30% της Βίβλου εμπεριέχει προφητεία κάποιου είδους, καθιστώντας την μοναδική.

Χαρακτηριστικό είναι σχετικά με το Κοράνιο, ότι ο Μωάμεθ μπεν Αμπντούλάχ, ισχυρίζεται, ότι είναι ο τελευταίος, ο έβδομος προφήτης μετά από αυτούς της Παλαιάς Διαθήκης, (Αδάμ, Νώε, Αβραάμ, Μωυσή, Δαβίδ και Ιησού) αλλά δεν διατύπωσε ούτε μία προφητεία, και δεν υπάρχει καμιά τέτοια μέσα στο Κοράνιο. Είναι ο «χωρίς προφητείες προφήτης του Αλλάχ», που διατείνεται απλά, ότι ο Αλλάχ «ο κύριος του σύμπαντος κατέβασε το κοράνιο από τον Ουρανό» (Σουρά 32, 1, 2) και ότι έστειλε τον άγγελο Γαβριήλ για να δώσει το Κοράνιο στην Αραβική γλώσσα (Σουρά 43:2). Στα άλλα ανατολίτικα ιερά βιβλία, δεν υπάρχει καν ο ισχυρισμός θείας προφητείας, ούτε ίχνος προφητείας φυσικά.

## ΙΧ. ΤΟ ΥΠΕΡΕΧΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ

Ο ιδρυτής της Χριστιανοσύνης, «το ιδεώδες της ηθικής τελειότητας», κατά τον Ιμ. Κάντ, είπε: «Τα ρήματα α εγώ λαλώ υμίν πνεύμα εστί και ζωή εστί». Αποκάλυψε ότι πρέπει να λατρεύουμε το Θεό «εν πνεύματι και αληθεία» και ότι ο Θεός είναι προσωπικός, είναι πατέρας. Έδειξε ότι μέσω αυτού μπορούμε να πλησιάσουμε επιτυχώς τον πατέρα, να αποκτήσει νόημα και σκοπό η ζωή μας. Έδειξε ότι όλοι οι άνθρωποι σαν παιδιά Θεού είναι αδέρφια. Δίδαξε την ανιδιοτελή αγάπη προς πάντας ακόμη και στους εχθρούς. Δίδαξε το ουσιώδες, κηρύττοντας τη βασιλεία του Θεού και ότι ο ίδιος ήταν η αυτο-βασιλεία του Θεού.

Κάποιος παρατήρησε, ότι αρκετά απ' αυτά που δίδαξε ο Ιησούς, τα δίδαν κι άλλοι και μάλιστα κι άλλα πολλά. Εδώ ακριβώς βρίσκεται το πρόβλημα. Στα άλλα πολλά και τα περιττά, που συσκοτίζουν την ουσία και προκαλούν αβεβαιότητα και σύγχυση στην πίστη και στην πράξη. Η διδασχή του, δεν περιέχει λίγα διαμάντια, βγαλμένα από τη λάσπη, αλλά είναι όλη λαγαρό χρυσάφι.

Η Βίβλος είναι μοναδικό βιβλίο πρακτικής σοφίας και επίλυσης πολιτικών και κοινωνικών, ηθικών και οικογενειακών προβλημάτων. Είναι το βιβλίο που οδηγεί σε οικουμενικότητα, σε παγκοσμιότητα. Διδάσκοντας όχι την συμπόνοια (Βουδισμός) αλλά την ανθρωπιστική αγάπη (λέξη που υπάρχει πάνω από 250 φορές στην Καινή Διαθήκη) καταργεί τα φράγματα του εθνικισμού, του σοβινισμού, του ρατσισμού, του φυλετισμού και της ξενοφοβίας, που αποτελούν ισχυρά αναχώματα για την ειρηνική συμβίωση των ανθρώπων. Διδάσκει ότι όλοι οι άνθρωποι έγιναν από έναν άνθρωπο και δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ ανδρός και γυναικός, Έλληνα και βάρβαρου, Ιουδαίου και εθνικού (Γαλ. 3:28, Πρξ.10:34,35). Δεν έπρεπε να υπάρχουν κάστες όπως υπάρχουν στον Ινδουισμό (Βέδες). Αυτό πραγματικά είναι Ευ-αγγελία, Ευαγγέλιο πραγματικό, αγαθά νέα, αν συνδυαστούν μάλιστα και με τα συνταρακτικά νέα της καταλλαγής Θεού και ανθρώπου και της συγκεφαλαίωσης και ανακεφαλαίωσης των πάντων μέσω του Ιησού.

Στα μεγάλα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα η Βίβλος έχει την θεραπευτική αγωγή. Ελευθερία εν αγάπη, δικαιοσύνη, ταπεινοφροσύνη, φιλαλληλία. Οι αρχές της είναι γνωστές και διακηρυγμένες, και η ηθική της σαφής. Σοφές συμβουλές δίδονται για τις σχέσεις μεταξύ συζύγων και γο-

νέων και τέκνων (Εφεσ. 5:25, 29) προάγοντας την συναισθηματική, διανοητική και σωματική υγεία. Νομίζω ότι αξίζει να σημειώσουμε τι είπε ο Kjell Magne Bonderik πρωθυπουργός της Νορβηγίας κυβέρνησης συνασπισμού (1997). «Η Βίβλος είναι βιβλίο καταπληκτικό... μεταδίδει και στις μέρες μας το ξεκάθαρο μήνυμα της σωτηρίας του Θεού... ένα μήνυμα σπουδαίο για το τώρα και την αιωνιότητα. Δίνει ηθικές αρχές μεγάλης σπουδαιότητας στην πολιτική. Θ1 πρεπε να έχει την πρώτη θέση...».

Εδώ οφείλεται και η μεταστροφική ή ανακαινιστική δύναμη της Βίβλου. Μετατρέπει εγκληματίες σε χρηστοειδείς, μισόθεους σε πιστούς, ανέστιους, ανένταχτους και απέλπιδες, σε χαρούμενους ελπιδοφόρους. Είναι όπως παραδέχτηκε ο ορθολογιστής Ε. Ρενάν «ανεξάντλητη πηγή ηθικών αναγεννήσεων».

Η Βίβλος εμπνέει δράση, θετική στάση στη ζωή. Δίνει έμφαση στην εργασία ως στοιχείο ευημερίας, αφού θέλει τον άνθρωπο «εικόνα και ομοίωση Θεού». Ο ίδιος ο Ιησούς υπήρξε στην επίγεια ζωή του άνθρωπος εκπληκτικής δράσης. Η Βίβλος δεν καλλιεργεί την ηττοπάθεια, την απάθεια, την αδράνεια, την άφεση στο πεπρωμένο, όπως διδάσκουν τα άλλα ιερά βιβλία θρησκειών. Καταφάσκει στην δύναμη της διάνοιας να καθυποτάξει τη φύση με εργασία και γνώση (επιστήμη).

Επιπλέον, λόγω των ποικίλων και διαφορετικών προσώπων που εμφανίζονται στις σελίδες της περιέχει βαθύτατες ψυχολογικές αποχρώσεις, ώστε ο καθένας να βρίσκει ένα κομμάτι του εαυτού του σε κάποιον ή σε πολλούς απ' αυτούς. Περιλαμβάνει όλα τα ύψη και τα βάθη της ανθρώπινης φύσης.

Όπως έλεγε ο Κόλεριτζ: «Τα λόγια της Βίβλου κατέρχονται βαθύτατα στην ψυχή μου... Βρίσκω σ' αυτήν περισσότερα που μεταφέρουν προσωπικά, παρά σε όλα τα λοιπά βιβλία».

Η αντίθεση σ' όλα αυτά τα παραπάνω μ' αυτά που διδάσκουν τα άλλα ιερά βιβλία θρησκειών είναι τεράστια. Αυτά δεν έχουν σαφή και ξεκαθαρισμένη θέση πάνω στα μεγάλα ερωτήματα της αλήθειας αυτής καθ' εαυτής, του Θεού, της ουσίας του Θεού, της αστοχίας (α-μαρτίας) του ανθρώπου, της λυτρώσεώς του, της κατεύθυνσης της ιστορίας, του νοήματος της ζωής κ.άλλ. Πιστεύοντας στο πεπρωμένο (Κοράνιο), στην υποκειμενικότητα, στο απρόσωπο του Θεού και στον πανθεϊσμό (Ινδουϊσμός) και στην αυτο-λύτρωση του ανθρώπου, στην αυταπάτη για ευτυχία (βουδισμός), δεν βλέπουν καμιά ελπιδοφόρα αλλαγή στο μέλλον της ανθρωπότητας.

Ο κύκλος του ανθρώπου και της ιστορίας συνεχίζεται και θα συνεχίζεται-ώνα Οι άνθρωποι πεθαίνουν και θα πεθαίνουν, και οι ψυχές των αδίκων θα

βασανίζονται ώνα.. Καμιά αλλαγή, καμιά βελτίωση. Με το να δίνουν έμφαση σε τυπολατρείες και δεισιδαιμονίες, εμπλέκουν την διάνοια του ανθρώπου στην ανελευθερία, στη δουλεία της διαφθοράς, στον πνευματικό θάνατο.

Η Βίβλος διδάσκει ότι ο Θεός στα έσχατα, θα ανακαινίσει τον κόσμο, θα εξαλείψει τον θάνατο, την κραυγή και τον πόνο, θα αναστήσει τους νεκρούς, θα δικαιώσει τους δικαίους, θα αφανίσει τις αντίθεες σατανικές δυνάμεις, θα κάμει νέα τα πάντα (Αποκ. 21:4, Ησ. 65:17 επ., Β' Πέτρου 3:13).

Το πνευματικό περιεχόμενό της είναι από κάθε άποψη μοναδικό και ασύγκριτο, σαφές και περιεκτικό, απέριπτο και δυναμικό. Το δέντρο, γνωρίζεται από τους καρπούς του. Τα αποτελέσματά της είναι καταφανή. Είναι λόγος Θεού ζων και ενεργός (Εβρ. 4:12).

Νομίζω, ότι αυτή η καταβύθιση και η σύγκριση δεν ήταν άσκοπη. Επανερχόμεστε κατάκοποι από την έρευνα για να πούμε εκείνο του Φροϊντ *Lieben und Arbeiten* (Αγαπάτε και εργάζεσθε) και να διαπιστώσουμε ότι «όλη η σοφία των σοφών βρίσκεται στη Βίβλο» (Τζων Ουάτιερ). Πράγματι, «Η Αγία Γραφή φέρει τη σφραγίδα της μοναδικής προέλευσης και άπειρη απόσταση τη χωρίζει απ' όλους τους ανταγωνιστές της». (Ουίλιαμ Γλάδστων)

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Η παρούσα βιβλιογραφία είναι επιλεκτική και χωρίζεται σε τρεις ομάδες. Στην πρώτη, υπάρχουν οι πηγές, δηλαδή τα ιερά κείμενα των θρησκειών. Στη δεύτερη, μερικά σημαντικά βιβλία που δείχνουν την αξιοπιστία και την υπεροχή της Βίβλου. Στην τρίτη, γενικά βοηθήματα για τη μελέτη των ιερών βιβλίων των θρησκειών.

### I

- Η Αγία Γραφή (μτφρ. από τα πρωτότυπα κείμενα) Ελληνική Βιβλική Εταιρία (Αθήνα 1997).
- Biblia Hebraica ed. Rudolf Kittel (Stuttgart 1966).
- Septuaginta, Alfred Ralfs.
- The Interlinear Hebrew/Greek English Bible, ed. By Jay Green, 4 τόμοι, (1976).
- The Dead Sea Scrolls Bible, by Martin Abegg, P. Flind, E. Urlich (N.Y. 1999).
- Novum Testamentum Graece, Nestle-Aland.
- The Greek New Testament (United Bible Societies).
- Άπαντα θρησκειών, Βέδες, Ουπανισάδες βουδδιστικά κείμενα κ. αλλ. (εκδ. Χάρη Πάτση 1972)
- Το Ιερό Κοράνιο (μετάφραση Γ. Πεντάκη, εκδ. Α. Χαρίσης, 1995).
- Το Κοράνιο, (μτφ. Μίνας Ζωγράφου-Μεραναιού) (Αθήνα).
- Μπαγκαβά Γκιτά (μτφρ. Ζωγραφάκη Γεωργίου, Αθήνα 1966).
- Τάο τε Κιγκ, (μτφρ. Σεφεριάδου Μ. Αθήνα 1981).
- The Babylonian Talmud ed. I. Epstein, 18 τόμοι (London 1961).

### II

- Albright F. W., From the Stone Age to Christianity (1957).
- Bruce F. F., Τα κείμενα της Καινής Διαθήκης. Είναι άραγε αξιόπιστα; (Πέργαμος 1987).

- Cohn-Sherbok Dan ed., Using the Bible Today (1991).
- Culman Oscar, Χριστός και χρόνος (1980).
- David and Pat Alexander, Το εκπληκτικό εγχειρίδιο της Βίβλου (1993).
- Drane John, The Bible: Fact or Fantasy? (1989).
- Harris Roberta L., The world of the Bible (London, 1995).
- Κέλλερ Βέρνερ, Η Βίβλος ως ιστορία λαών και πολιτισμών (Αθήνα, 1968).
- Kitchen K. A., Η Βίβλος και ο αρχαίος κόσμος (Πέργαμος, 1986).
- McDowell Josh, The New Evidence that demands a Verdict (1999).
- Morris Henry M., Many Infallible Proofs (1980).
- New Bible Dictionary, ed. by I. Howard Marshall, A.R. Millard (3η εκδ. 1996).
- Sheler Jeffery, Is the Bible true? (1989).
- Τοινικόπουλου Δημητρίου, Φως εξ ανατολής (1996).
- Walter C. Kaiser Jr., Τα κείμενα της Παλαιάς Διαθήκης, είναι άραγε αξιόπιστα; (Πέργαμος 2005).
- Wiseman Donald, Illustrations from Biblical Archaeology (1958).

### III

- Afee McWard, Τα 5 μεγάλα ζωντανά θρησκευόμενα (Αθήνα 1997).
- Arcon H., Ο Βουδδισμός (Αθήνα 1965).
- Bertelsmann, Handbuch Religionen der Welt (München 1992).
- Coward Harold, A short Introduction: Scripture in the World Religions (Oxford 2000).
- Finegan Jack, The Archaeology of World Religions (1952).
- Guellouz Azzedine, Το κοράνι (Dominos 1997).
- MacDowell Josh-Don Stewart, Handbook of Today's Religions (1983).
- Mondatori Arnoldo ed., Βούδδας (εκδ. Φυτράκη 1966).
- Neil S., Christian Faith and other faiths (London 1961).
- Ries Julien, Ο άνθρωπος και το θείο στον Ινδουισμό (2002).
- Ries Julien, Τα πρόσωπα του Βουδδισμού (2002).

- Smith Huston, Οι θρησκείες του κόσμου (Γκοβόσιης 1995).
- Stuart Sutherland ed., The World's Religions (1998).
- Sullivan E. Lawrence, Η θρησκευτική παράδοση του Εβραϊσμού (Κυβέλη 2002).
- Sullivan E. Lawrence, Το σύμπαν και η σοφία στον ταοϊσμό (Κυβέλη 2002).
- Sullivan E. Lawrence, Φύση και τύπος στον σιντοϊσμό (Κυβέλη 2002).
- Szesny Gerhard, Οι μεγάλες θρησκείες απαντούν (Αναγνωσιδης).
- Toynbee Arnold, Das Christentum und religionen der Welt (1959).
- W.T.B.S. ed. Ο άνθρωπος σε αναζήτηση του Θεού (1990).
- Wash J., The Comparative Study of Religions (London 1969).
- Wilfried Nolle, Wörterbuch der Religionen (1960).
- Βιτσαξή Βασιλείου, Ινδουισμός, θεότητες, μύθοι, σύμβολα (Αθήνα 1981).
- Γκλαζενάπ Χέλμουτ ντε, Οι πέντε μεγάλες θρησκείες του κόσμου (μετφρ. Ν. Βρεπτάκου κ.κ.).
- Δρίτσα Δ. κ. άλλ., Χριστιανισμός και θρησκευύματα (ΟΕΔΒ).
- Εγκυκλοπαιδεία εκπαιδευτική των θρησκειών, τόμοι 4 (εκδ. Αλκυών 1994).
- ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ εκδ., Ιερά κείμενα, Οι γραφές θεών και ανθρώπων (Τευχ. 23/12/2000).
- Ελιάντε Μιρτσέα, Λεξικό των θρησκειών (1990).
- Ελιάντε Μιρτσέα, Πραγματεία πάνω στην ιστορία των θρησκειών (Αθήνα 1981).
- Ελληνική Εγκυκλοπαιδεία, «Οι θρησκείες» (τόμος 21ος).
- Ζιάκα Γρηγορίου, Ιστορία των θρησκευμάτων (Τόμος Α + Β Θεο/νίκη, 1988).
- Κρικώνη Δημητρίου, Η πίστις των Ασιατικών θρησκειών (Αθήνα 1974).
- Μουστάκης Γεώργιος, Οι πέντε μεγάλες θρησκείες του κόσμου (Πατάκης 1995).
- Μπέγγζου Μάριου, Θρησκευοιολογικό Λεξικό (2003).
- Μπέγγζου Μάριου, Φαινομενολογία της θρησκείας (1995).

- Παπαλεξανδρόπουλου Στ., Δοκίμια ιστορίας των θρησκειών (Αθήνα 1994).
- Παρασκευόπουλου Α., Αι θρησκείαι (Αθήναι 1971).
- Ρος Φλόυντ-Χιλς Τύνερ, Οι μεγάλες θρησκείες του κόσμου (1973).



## ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Ο Δημήτρης Τσινικόπουλος είναι ερευνητής, μελετητής, ποιητής, διηγηματογράφος και δοκιμιογράφος. Σπούδασε νομικά και συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές εδώ και στο εξωτερικό. Μελέτησε φιλοσοφία, φιλολογία, θεολογία κ.α. Επί σειρά ετών παρακολούθησε σεμινάρια βιβλικής θεολογίας. Έγραψε και δημοσίευσε δεκάδες δοκίμια, άρθρα και μελετήματα φιλοσοφικού, ιστορικού και μεταφυσικού περιεχομένου. Ασχολήθηκε ιδιαίτερα με θέματα δικαίου και φιλολογίας της αρχαίας Εγγύς Ανατολής.

Μέχρι σήμερα εξέδωσε 17 βιβλία, ανάμεσα στα οποία και πέντε ποιητικές συλλογές. Σπουδαιότερα έργα του: «Ο Δανιήλ στο Λάκκο των Κριτικών» (1982), «Σύφλογο» (1988), «Κριτήρια Επιλογής και Επιλογή Κριτηρίων» (1991), «Ποίηση στα Λόγια του Ιησού» (1993), «Τρεις Νομπελίστες Ποητές» (1996), «Φως εξ Ανατολής» (1996), «Εικονοκλάστες και λεξιμάχοι» (2001), «Μέθεξη» (2002), «Τρίστιχα και Χάι-Κάι» (2003), «Οι κλητοί και εκλεκτοί» (2004), «Αφορισμοί για την Αγάπη» (2005), «Ιησούς, ο ποιητής των ποιητών» (2006), «Ανάμεσα σε 2 αιώνες» (2008), «Βίβλος, ένα βιβλίο Επαναστατικό» (2010), «Ανεξερεύνητος Θεός» (2012). Έχει μεταφράσει βιβλικά κείμενα, κείμενα λογοτεχνίας της αρχαίας Εγγύς Ανατολής, καθώς και κείμενα και ποιήματα συγχρόνων συγγραφέων, όπως G. Mistral, J. Brodsky, O. Paz, C. S. Lewis, W. H. Auden, G. Herbert, P. Tillich κ.α. Δοκίμια και ποιήματά του έχουν μεταφραστεί στην αγγλική, γερμανική, γαλλική και ιταλική γλώσσα.

Έλαβε μέρος σε συνέδρια και ημερίδες και έχει δώσει διαλέξεις σε λογοτεχνικά, επιστημονικά και μεταφυσικά θέματα. Κατά καιρούς δημοσιογραφεί στον ημερήσιο τύπο (εφημερίδα Μακεδονία, Τύπος Θεσσαλονίκης).

Συνεργάτης σε πολλά περιοδικά λόγου και τέχνης, όπως Νέα Εστία, Ευθύνη, Νέα Πορεία, Σύγχρονη Σκέψη, Πνευματική Ζωή, Άβατον, Πνευματική Κύπρος, Χρονικά, Ομπρέλα, Σύγχρονα Βήματα, Φιλολογική Πρωτοχρονιά, Οδός Πανός, Φηγός, Ενώπιον, Πορφύρας, Ταμβος, Πάροδος, 3η Χιλιετία, Παρέμβαση, Ζενίθ, Strange, Μυστική Ελλάδα κ.α. Μέρος του έργου του προβλήθηκε από τον τύπο και την τηλεόραση αλλά ένα σημαντικό μέρος της δουλειάς του παραμένει ακόμα αδημοσίευτο.

Τακτικό μέλος σημαντικών λογοτεχνικών, πολιτιστικών και επιστημονικών σωματείων, όπως της Εταιρίας Νομικών Βόρειας Ελλάδας, της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών, της Ελληνικής Εταιρίας Φιλοσοφικών μελετών,

της Ελληνικής Εταιρίας Χριστιανικών Γραμμάτων, της Εταιρίας Λογοτεχνών Θεσσαλονίκης. Τιμήθηκε με βραβείο δοκιμίου από το Δήμο Θεσσαλονίκης (1984), από την Ελληνική Εταιρία Χριστιανικών Γραμμάτων (1994) και από το Σύνδεσμο Εκδοτών Βορείου Ελλάδος (1997), και από τον Δικηγορικό Σύλλογο Θεσσαλονίκης (2003, 2010).

Ζει ως συνταξιοδοτημένος δικηγόρος στη Θεσσαλονίκη.

**Τσινικόπουλος Δημήτριος**

Website: [www.tsinikopoulos.org](http://www.tsinikopoulos.org)

Email: [dimitris@tsinikopoulos.org](mailto:dimitris@tsinikopoulos.org)